

Gure idoloak

2

gurasoak
Heziz

EGILEAK:

Proiektuaren arduraduna:	Juxto Egaña (HABEko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Pedagogi diseinua:	Begoña Martinez (HABEko teknikaria) Sabin Zabala (HABEko teknikaria)
Errealizazio didaktikoa:	Xabier Elortza (HABEko teknikaria) Alex Mungia (HABEko teknikaria)
Ikastunitatearen egilea:	Joseba Arbelaitz (Hernaniko udal-euskaltegia)
Errealizazioa:	Juan Miguel Gutierrez (HABEko teknikaria)
Irudia eta diseinu grafikoa:	Aitor Amutxastegi (HABEko teknikaria) Sabin Arzeluz (HABEko teknikaria)
Idazkariak:	Mertxe Salegi (HABEko idazkaria) Beatriz Iturriotz (HABEko idazkaria)
Parte-hartzaileak:	Agurtzane Intxaurreaga Xabier Agirre

© HABE 2001. ISBN 84-95827-03-4 (Liburuxka honena)

© HABE 2001. ISBN 84-95827-02-6 (Sail osoarena)

Legezko gordailua: SS-907/01

Inprimaketa: gertu. oñati. tfnoa: 943 78 33 09. gertu@telefonica.net

HABE erakundeak eskerrak ematen dizkio Hernaniko udal-euskaltegiari materialgintza proiektu honetan parte hartzerakoan agertu duen borondateagatik.

Halaber, esker ona luzatu nahi die euskalduntze-alfabetatzegintzan diharduten euskaltegi guztiei, beren esperientzia eta ekarpena baliagarri izan direlako.

Diseinua, maketazioa eta marrazkiak: eragin | www.eragin.com

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei, hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako:

Mendiguren, X. 1998. Gure barria 1975. Elkarlanean. 13-15. or.

Atxaga, B. 1988. Obabakoak. Erein. 263-267. or.

Ataño. 1979. Txantxangorri kantaria. Auspoa. 41-43. or.

Zavala, Antonio. 1992. Pello Errota. Auspoa. 86-89. or.

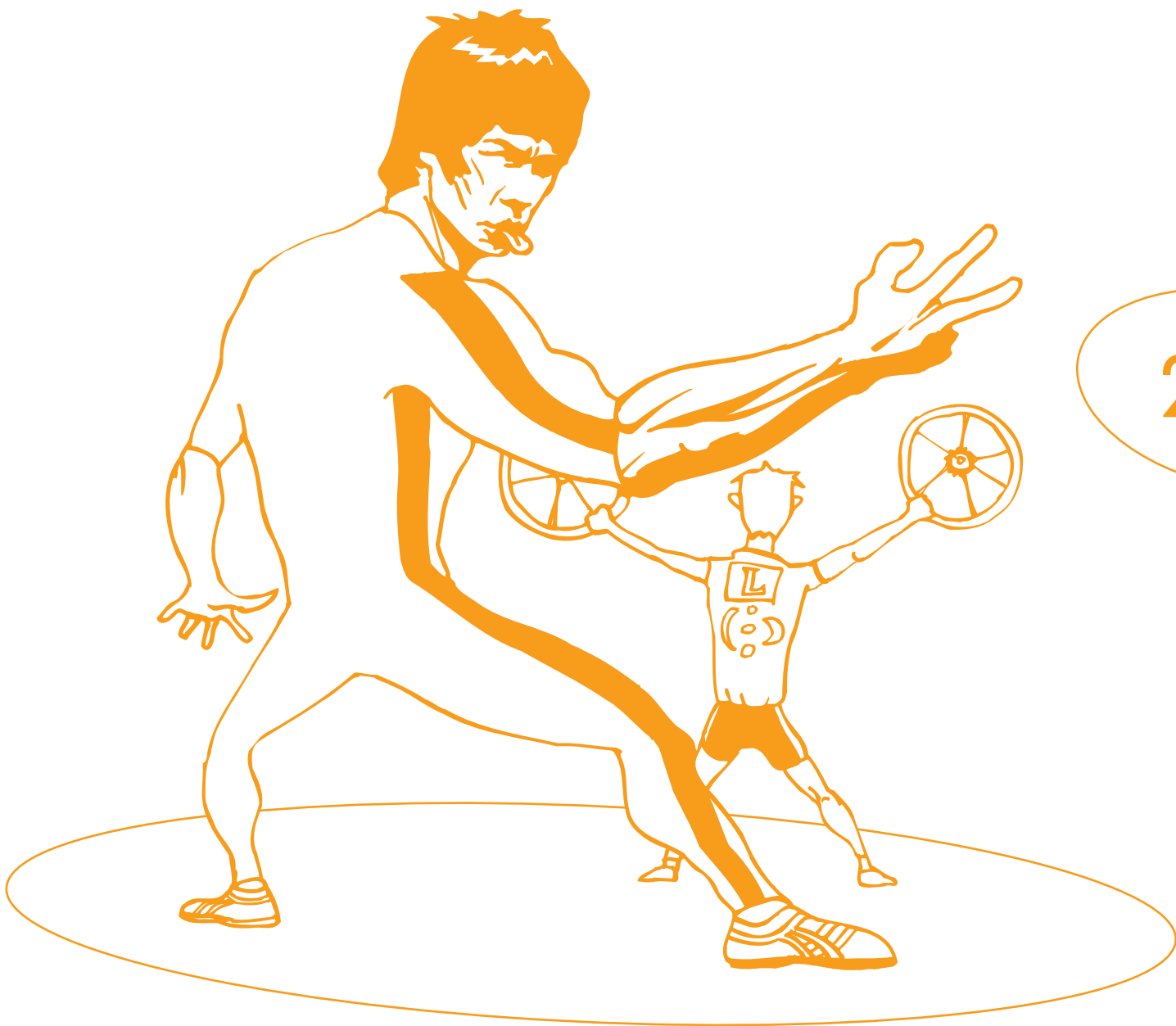
Mafalda eta bere lagunak. Unescoren Albistaria 2001, 121. alea. 45. or.

Lara Croft heroiak 34 urte beteko ditu gaur. Euskaldunon Egunkaria 2001-02-14.

Ziber-izarren inbasioa. Euskaldunon Egunkaria 2001-01-14, igandeko KZ, 3. or.

Gurasoak ere bideo-jokoetara hurbildu behar dira. Consumer, 2000ko abendua, 23. zk.

Gure idoloak

2

gurasoak
Heziz

AURKIBIDEA

1. SARRERA

- 1. Lan-egitasmoa **6**
- 2. Ikastunitatearen ibilbidea **7**

2. ATAZAK

- A. ataza: Balentria handia da hori, gero! **8**
- B. ataza: Mafalda eta bere lagunak **18**
- C. ataza: Final Fantasy **26**

3. MATERIAL OSAGARRIAK

- A. Aurrena Hilario! **37**
- B. Biografiak **39**

4. AUTOEBALUAZIO-ORRIA **42**

1. LAN-EGITASMOA

Eskuetan duzun ikastunitatean heroiak, idoloak eta mitoak izango ditugu hizpide: txikitako hurbileko heroi ezezagun horiek, inork egindako balentria txikiak, hedabideetako eta komikietako idoloak (gureak eta gure seme-alabenak), mitoen ezaugarriak, gaur egun puri-purian dauden heroi birtualak (Lara Croft), hauek bultzatzen dituzten balioak, bideo-jokoak erabiltzeak gurasooi sortzen dizkigun kezak eta zalantzak...

Ikastunitateko lehenengo atazan (Balentria handia da hori, gero!) bi gairi buruz jardun beharko duzu: batetik, txikitan izan zenuen hurbileko heroi ezezagun horretaz eta, bestetik, umetan egindako balentria gogoangarriren bati buruz. Lehendabiziko zeregin horretarako, lau testu izango dituzu bide-erakusle, idazle horiek nork bere estiloan ezin hobeto adierazten baitute beren heroienganako mirespena. Bigarrenarako, berriz, zeuk ere gauza bera egin beharko duzu, hiru pertsonaia ospetsuren txikitako balentria bana entzun eta gero.

Bigarren atazan (Mafalda eta bere lagunak), zeure seme-alaben komikietako edo bideo-jokoetako idoloen artean arakatu ondoren, gehien miresten dutenaren biografia txikiaz aritu beharko duzu.

Horretarako:

- Lehendabizi, zeure idoloak gogora ekarri, eta beren ezaugarriak aztertuko dituzu.
- Ondoren, mitoen bereizgarriez hitz egingo dugu.
- Eta, azkenik, Mafalda eta bere lagunak izeneko pasartetxoa irakurritakoan, zeure seme-alabei informazioa ateratzeko galdetegia prestatu, eta beren idoloen biografia txikiaz jardun beharko duzu.

Hirugarren atazan (Final Fantasy), heroi birtualek zabaltzen dituzten balioez eta bideo-jokoaren arriskuez mintzatuko gara. Eta, guraso zarenez, izango duzu kezka bat bideo-jokoaren erabileraz edota seme-alabekin izan beharreko jokabideaz. Lasai egon zaitez, jakinmin hori asetuta izango duzu eta, adituek idatzitako artikulua bat irakurrita.

2. IKASTUNITATEAREN IBILBIDEA

1. SARRERA

- Ikastunitatearen helburuen eta lan-egitasmoaren aurkezpena
(6. or.)

A ATAZA: BALENTRIA HANDIA DA HORI, GERO!

- Heroien, idoloen eta mitoen definizioak argitu.
- Lau idazleren testuak irakurri, eta mirespena adierazteko baliabideak jaso.
- Gaiarekin lotutako oinarritzko hiztegi-zerrenda egin eta erabili

(8. or.)

MINTZ/IRAK/ENTZ/IDAZ

B ATAZA: MAFALDA ETA BERE LAGUNAK

- Ikaskideek asmatu txikitari zein zuten idolorik maiteen, horren arrastoak emanda.
- Adjektiboak eta adjektibatzeko baliabideak aztertu.
- Irratsaioa entzun, eta mitoen ezaugarriak jaso.
- Aukeratutako idoloaren izaeraren eta ezaugarrien berri eman.
- Artikulua irakurri, eta diagrama osatu.
- Nork bere seme-alaben idoloaren biografia txikia osatu.

(18. or.)

MINTZ/IRAK/ENTZ/IDAZ

C ATAZA: FINAL FANTASY

- Artikulua irakurri, eta iritzia elkarri adierazi.
- Artikulua irakurri, eta balioen inguruko iruzkinak egin.
- Heroi birtualen eta bideo-jokoen gainean eztabaidatu.
- Bideo-eztabaida ikusi, eta iritzirik adierazgarrienak jaso.
- Galdetegia prestatu.
- Bideo-jokoei buruzko artikulua irakurri, eta jakin-mina asetu.
- Gurasoentzako aholkuak prestatu.

(26. or.)

MINTZ/IRAK/ENTZ/IDAZ

B) BIOGRAFIK

- Zertzelada biografikoak hurrenez hurren eman.
- Egindako hurrenkera alderatu, bideoa ikusita.
- Zertzeladak zuen hitzetan birformulatu.

(39. or.)

MIN/IRAK/ENTZ

MATERIAL OSAGARRIAK A) AURRENA HILARIO!

- Literatur pasarte baten hasiera irakurri, eta aurreikuspena egin.
- Egindako aurreikuspena alderatu, narrazioaren 2. zatia irakurrita.
- Elkarri kontatu txikitako heroiren bat desegin zitzaionekoa.

(37. or.)

MINTZ/IRAK/ENTZ

AUTOEBALUAZIO-ORRIA

(42. or.)

BALENTRIA HANDIA DA HORI, GERO!

Inor mirestea gizakion berezko joera omen da. Ez garena, edo falta duguna, edo ez duguna beste-
rengan ikusten badugu, beste hori adoratzeko joera izan ohi dugu, dela ausardiagatik, dela jakituria-
gatik edo beste edozein ezaugarriengatik.

Azken batean, gizakiok heroiak, idoloak eta mitoak sortzeko beharra dugu, antza.

1

- Pentsatzeko denbora pixka bat hartu, eta esan zer diren argazkietako pertsonaia ezagun horiek: heroi, idolo edo mito.

- Ondoren, hirunaka jarrita, ikusi zenbateraino duzuen argi zein alde dagoen batetik bestera.
- Jarraian dituzu definizioak, baina nahasi egin ditugu. Beraz, zuzen lotuko al dituzu?

Heroia	Mirespen handia sortarazten duen pertsona; bereziki, kirol- eta musika-arloan
Idoloa	Adore handiko ekintza burutzen duena; batez ere, zenbait literatura edo filmetako pertsonaia nagusia
Mittoa	Pertsonaia, pertsona, gertaera, teknika eta abarren inguruan sorturiko uste idealizatua

- Denon artean ikusi nola uztartu dituzuen.

Inor miresteko joera hau, ordea, haurtzaroan eta gaztaroan izan ohi dugu, nagusiki. Gero ere bai, baina haurtzarokoak edo gaztarokoak izaten dira gure heroi, idolo eta mitorik gehienak. Idolook, gainera, ospe handiko pertsonak izaten dira, telebistan-eta maiz agertzen direnak. Hala ere, badira bestelako idoloak-edo, inork ere ezagutzen ez dituenak, askoz ere hurbilagoak, baina, gertu-gertu-koak izanagatik ere, gure mirespena merezi dutenak.

- Jarraian lau testu dituzu. Bertan hainbat lagunenganako mirespenaren berri ematen da. Irakur itzazu gainetik, eta ondoko laukian jar ezazu testuaren zenbakia dagokion lerroan.

Neska-mutikoek > ezagunenganako mirespena	
ilobak > aitonarenganako mirespena	
Alabak > aitarenganako mirespena	

1. testua :

Artola

- Artola etorri da! Artola etorri da!

Bolbora-arrastoa suak hartzean bezala zabaldu zen berria barrioko mutil guztien artean: Artola! Bera zen ezagutzen genuen heroi bakarra: bagenekien nongoa zen, bere etxea, bere gurasoak; kalean ikusi eta normal ibiltzen zen, baina hala ere bazuen alderdi ezkutu bat, berezi egiten zuena: lapurra omen zen, gaizkilea, poliziaei aurre egiten zien, kartzelan sartzen zuten, kartzelatik ihes egiten zuen, berriro sartzen zuten eta berriro ihes egiten, telebista eta zinemako film guztiak jo eta pasa egiteko moduko ekintza-kate ikusgarri batean.

Motoan etortzen zen Artola, eta galdetu gabe ere bagenekien moto hura lapurtua zela, eta horrek ere ederragoa egiten zuen ibilgailua, liluragarria haren distira ikusi ahal izatea, mozkorgarria eserlekuaren eskai beltza edo motor oraindik beroa geure eskuz ukitu ahal izatea; eta ametsaren pare, zerura igotzea bezalatsu, atze aldean eserita hari gerritik helduta buelta bat eman ahal izatea. Plazer guztizko hori debekatua zitzaigun ordea gehienoi. Jose Andres eta Oskar ziren pribilegiatu bakarrak, ez berez Artolak maiteago zituelako, bagenekien guk ere hori, denok berdin tratatzen baikintuen hark, baina Puriren anaiek zirelako biak.

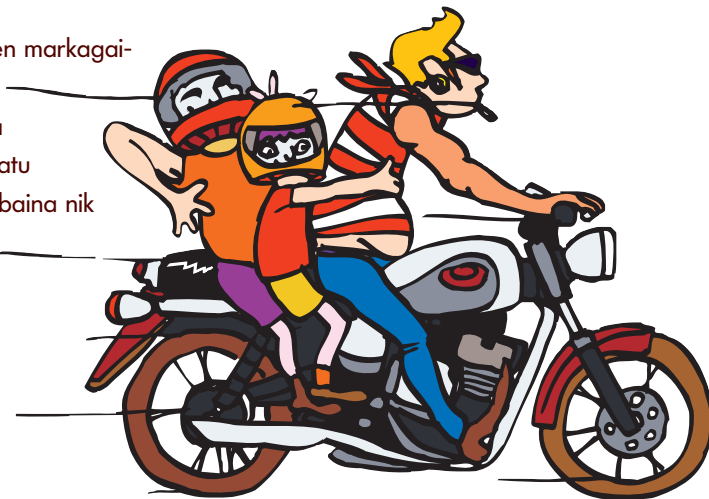
...

Buelta haiek motxak izango ziren normalean, barriotik gehiegi urrundu gabe, ingurumari-ko errepideetan egindako aurrera-atzera batzuk gehienetan, baina nahikoa zen gure begi-bistatik desagertzea txango hark lurralde ezezagunetako espedizioen traza moduko bat hartzeko; zer esanik ez Jose Andresek itzuli ostean kontaktzen zituenak adituz gero.

- Egundoko abailan ibili gara. Belarrietan zitzu-hots bat eta guzti aditzen nuen, belozida-dea handitu ahala gero eta gogorragoa.

- Zenbatean joan zarete? Zenbatean? -galdetuko genuen guk, irrikatsu.

- Ez dakit. Atzetik ez nuen markagailua ikusten -esango zigun Jose Andresek, eta isiltasun-une ondo kalkulatu baten ondoren erantsi-: baina nik uste orduko ehunean edo.

2. testua :

HILARIO

"Urruti samar zegok, bai. Honaino etortzen zineten bizikletaz, orduan!"

"Aise, gainera".

"Ez zineten karrerista txarrak, somete!"

"Hilario baino motelagoak, halere!" otu zitzaidan.

"Hilario?"

"Hilario, bai. Munduko karreristarik hobereena. Obabako semea bera."

Eta nola lagunak -normala zenez- ez ulertuaren keinuak egiten baitzizkidan, gau hartako hamaikagarren oroitzapenaren kontaketa ekin nion... oroitzapen gehiegi, apika, bidaia bakar baterako; baita lagun bati aitortzeko edo inongo liburutan idazteko ere. Baina nire memoriak, une hartan, zotzez egina zirudien, eta su hartzen zuen paisaiak ematen zion berotasunarekin.

"Bizikleta urdin-urdina zian, eta karreretakoa, behatz batekin altxatzen den horietakoa," hasi nintzen desenkusatu eta gero- "eta arratsero, jantzi kuloteak, jantzi kolorinetako elastikua, eta entrenatzera ateratzen huen herri inguruetara. Han ziek Hilario! Esaten genian ikusi orduko. Eta, karretera honetan bertan, atzetik etorri eta aurrea hartzen bazigun, bada segituan sortzen hituen gure ezpainetan berarekiko laudorioak: Orain ere nola pasa gaitun, eh? Hori duk astindua eman diona haizeari! Edo bestela: Hori duk ematea hori! Munduan ez zio! Hilario hautsi dezakeenik! Hitz batean esanda, mirestu egiten genian. Guk geuk, aldapa beheara makur-makur eginak jaisten ginenak eta, kategoria handia genian, plazari bueltak emanez ibiltzen zireneka baino bost aldiz handiagoa gutxienez; baina Hilarioren aldean gu ez ginduan ezer. Bera kategoria guziak baino gorago zitxoan. Eta norbaitek, gu baino zaharrago batek edo, ez zela hain ona esaten zigunean, hitzetik hortzera ematen genitxoan erantzuna: Ez dela hain ona? Orduan zergatik uzten diote kolorinetako elastikuarekin ibiltzen? Eta berak, hori edonori ematen ziotek delako batekin argudiatzen bazuen, orduan bai egiten genituela guk algarak: Edonori ematen diotela?

Joan hadi hi bat eskatzera! Etorriko haiz bueltan!

Zeren txikitan, argudio guztiak ad hominem

izaten baitira, eta inbidia jotzen

da jokaera gehien oinarritzat.

Oso arrazoinatzeko modu ona,

bide batez esanda. Bestalde, bere

erretrato bat ikusten genian ostatura

sartzen ginen bakoitzean. Eta zer gehiago

behar zen bada? Hilariorrekiko

lilura batean bizi ginduan.

3. testua :

Nire aitona

Nire aitona zena, harixe Jainkoak zerua diola, ezin nezakek isilik utzi. Salbador zian izena. Zazpi urte nitueneko hil huen nire aitona, eta hartaz nola oroitzen naizen ni oraindik! Nire begien aurrean ikusiko banu bezalaxe! Hainbeste maite al nian, izan ere. Nire gurasoak lan egin beharra zeukateken, eta, jakina, seme-alaben eder egiterik ez askotan. Amari lanean ez galeraztearren, beraizik eramaten baininduen aitona, nire ordurik gehienetan behinik behin aitonaekin nizkian jolasak.

Hura huen gizon-puska! Hortxe-hortxe ni halako bi bai. Handia ez ezik, ona ere bahuen. Bere belauen gainean eserita, makinatxo bat ipuin gozo entzuna negok. Lanerako ez huen gauza, zahartua baitzen ordurako. Hainbeste urtetan berak laiatu eta landu zituen lurra ikustea, oso gogokoa zian berriz.

...

Xarraka-xarraka bere blusa motz hura jantzi eta, bi eskuak ipur gainean jarririk, barrutiko bazter guztiak aztertzen zizkian. Nire gurasoak lanean ari ziren lekura joango huen. Haiekin hitz aspertu bat egin ondoren, aurrera berriz ere. Beheko txoko hartan haritz luze eta mardul bat bahuen; bere hura hartzaren beso luze haiekin neurtu gabeko onik ez zian izaten.

...

Baina, hurrengo arratsaldean ere betiko irteera. Muino baten gainean eseriko huen, eta arnasa lasaitu arte, igeltsuzko pipa txapelapetik atera; toxa ere, gehienez, berak erein eta landatutako tabakoz betea edukitzen baitzuen. Behatz handiarekin zarpaka-zarpaka beteko zian pipa. Toxa gorde eta dunda, bigarren edo hirugarren kolperako piztuko zian. Haize pixka bat eman ondoren, pipa sutu eta lasai, ke-jario, han egongo huen nire jolasei begira.

...

Hura zen gizon-puska, luze eta zabala, gilborrik gabeko serail eta tentea. Oraindik ere, bere ile txuriaren gainetik, txapela, aurrera isurian; igeltsuzko pipa bat ezpainetan; txapinen gainetik, ardi-laruzko abar-ka handi batzuk; eta blusa motz bat soinean, bere besoak dilindan eraginean zituela, zahartuta ere gizon gozoa huen hura. Nire burua adinako hatzaparrak bazizkian hark. Aita zena ere gizon polita huen; aitonaaren alderatzekorik ere ez ordea. Haren bularreraino ez ninduan, berriz, ni.

4. testua :

Gizonari egiozue ondo!

Arrats batean euria ikaragarri txarra botatzen ari zen, eta haizea ere izugarria zen; denboralarik beltzena alegia. Ilundu eta gero zen, eta gure aita Zizurkildik zetorren, astoa aurrean zuela, dena blai-blai eginda, gizajoa.

Eta Konportako parean pasatzean, hango atetan antsia aditu zuen. Antzeman zion han gizona zegoena, eta hola esan zion:

- Zer egiten duzu hor?

Eta erdalduna izan, eta erdaraz erantzun zion: ez ziotela han lekurik ematen eta hantxe ito beharko zuela.

Gure aitak berari segitzeko esan zion, eta etxera jo zuen. Sartu eta guri horrela esan zigun:

- Ea gizon honi zer edo zer, alkandora lehor bat-edo emaziozue.

Baina hark ezetz esan zuen, aldatzeko arropak berak ibiltzen zituela.

Gure errotak toki txikiak zeuzkan, geurontzako nekez, baina gure aitak errotara ekarri zuen.

Konportan, berriz, horrenbeste handiko etxea izan, eta bazuten bada hainbeste toki, baina ez zioten eman. Eta hango beheko atean eman ez ziotenean, mandioko atearen kontra jarri omen zen, eta han zegoen, euriak itotzen, gure aitak jaso zuenean.

Goiko ganbaran jarri zuen gaua pasatzen, mantarekin eta ahala zuen bezala.

Hurrengo goizean eskerrak ematen hasi zitzaion: halakoren beharra bazuela, bestela han hil beharko zuela,...

...

Bai. Gure aitak pobreentzako bazuen gogoa.

Ijitoek ere maite izaten zuten hura; ez dakit non ere kasu egin ziotela esaten zuen.

...

Hark, berriz, beti esaten zigun:

- Gizonari egiozue ondo! Beti gizonari ondo!

Etorriko zaizue handik edo hemendik ondo egina-rena, baina bai gaizki eginarena ere.

Bai, hark familia kristiandadean hazi zuen, eta kreditu txarrak ez zuen utzi.

Gure aita gizajoa ez zuen pobrea izatea besterik.

- Ikusi duzue, lauak ondo miretsitako "heroiak" dira; gertu-gertuko horietakoak, gainera. Baina, zerk egiten ditu miresgarri? Zein ezaugarri dituzte inguruko haurrek eta gazteek gurtzeko? Bestalde, nola eman dute aditzera mirespen hori idazleek?

Horiek denak aztertu beharko dituzue orain. Horretarako, testuok irakurri, eta honako fitxa hau bete. (A ikasleak aztertu 1. eta 4. testua; B ikasleak, berriz, 2. eta 3.a)

	Zerk egiten du miresgarri?	Mirespena adierazten duten esaldi eta testu-zatiak
Artola	- Ezaguna zen - Alderdi ezkutua: lapurra, gaizkilea ...	- Bolbora-arrastoa suak hartzean bezala zabaldu zen berria ...
Aita	- Premian zegoen gizon bat ikusi eta etxera ekarri zuen. ...	- Bai. Gure aitak pobreentzako bazuen gogoa. ...
Aitona	- Ordurik gehienetan aitonaarekin ibiltzen zen jolasean ...	- ...eta hartaz nola oroitzen naizen ni oraindik! - Nire begien aurrean ikusiko banu bezalaxe!...
Hilario	- Karreretako bizikleta zuen - Bere erretratua ostatuan ...	- Munduko karreristik hobereana, Obabako semea bera. ...

- Binaka jarrita, elkarri adierazi jasotako ezaugarriak eta baliabideak.

- Zuk ere izango zenituen zeure hurbileko heroiak txikitari edo gaztetan -bestela, zure seme-alabek ere izango dituzte bereak-. Horixe da orain entzun nahi duguna, txikitako zure heroi horren berri. Pentsa ezazu pixka batean, batetik, zerk egiten zuen miresgarri eta, bestetik, nola adierazi mirespen hura: esaldiak... .

	Zerk egiten du miresgarri?	Nola adierazi mirespena?
Zure heroia, edo seme-alabena		

- Emaiezu ikaskideei zeure gertuko heroi horren berri.
- Zein da heroirik miretsiena, bitxiena edo harrigarriena?

2

Heroiek, jakina, gauza apartak egin ohi dituzte, gainontzekook egitera ausartzen ez garen balentriak. Hala ere, denok ala denok egin izan dugu balentria txikiren bat, heroiek egiten dituztenen antz handirik ez izan arren, guk harro-edo gogoratzen ditugunak.

- Jarraian dituzu Txirrik , A. Intxaurregak eta X. Agirrek laster kontatuko dizkiguten haurtzaroko edo nerabezaroko balentria txikiak. Baina, bideoa entzun baino lehen, asmatuko al zenuke ondorengo zein pasarte dagokion hiru pertsonaietako zeini? Zertan oinarritu zara erantzuteko? Ba al dago alde-rik gizonezkoen eta emakumezkoen balentrien artean?

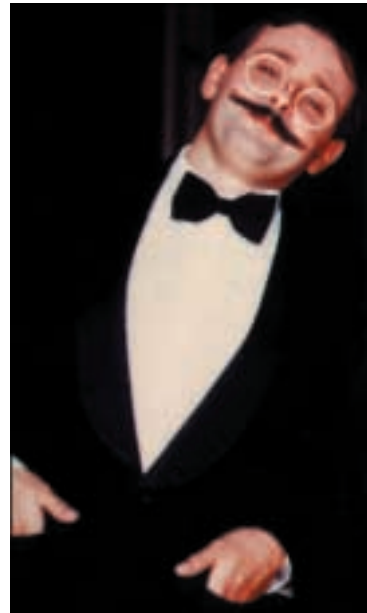
Donostiako kaian murgilean ibiltzen zen uda partean, turistek-eta botatzen zituzten txanponak bilduz. Bildutakoekin zinera-eta joaten zen.

Behin balentria baino bihurrikeria handia egin zien herriko bi atsori. Beren dendako ateko aldaban pita lotu, eta, goiz osoan ate-joka aritu ondoren, ederki nazkatu zituen bi atsoak

Hiru urte zituela, etxeko txakurra (ekarri berria) besotan hartu, eta eskaileratan gora eraman zuen gurasoen gelara. Han ahizpa txikiaren sehaskan sartu, eta zaintzen aritu zen gurasoen ohetik.

- Ikus ezazu bideoa, eta egiaztatu egindako aurreikuspena.
- Zuk ere izango duzu balentria txikiren bat kontatzeko (zurea edo seme-alabena). Presta ezazu pixka batean, eta gero bideoan grabatuko dugu zure jarduna.

Gertakari nagusiak	Kontaktari bizitasuna emateko baliabideak

Hona hemen kontaktari bizitasuna emateko denborazko antolatzaile batzuk. Emaiezu begiratu bat, eta aukeratu zeuri ondo etorriko zaizkizunak:

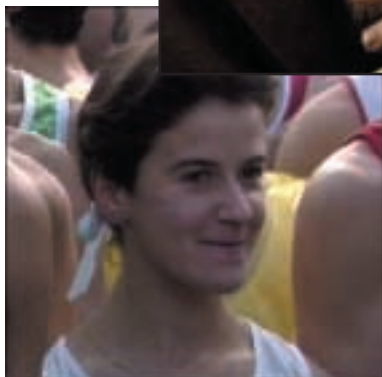
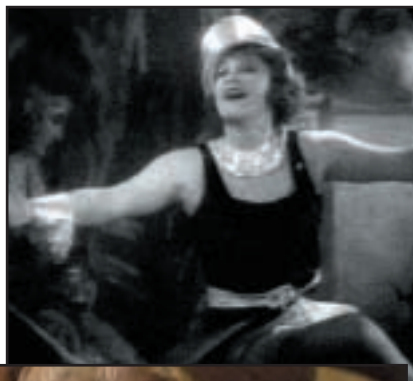

MAFALDA ETA BERE LAGUNAK

Komunikabideetako heroiak izaten dira ezagunenak; horrela, bada, telebistan agertzen direnak bihurtu ditugu gure idolo.

1

- Jarraian, pertsonaia-mordoxka bat ikusiko dituzu bideoan. Eta, ondoren, ea ikusitako heroi, idolo edo mito horietako zenbat gogoratzen dituzun.

- Hirunaka jarrita, saia zaitezte ikusi dituzuen pertsonaien zerrenda osatzen..

- Gero, hiruron artean, sailkatu zerrendatu dituzuen idolo, mito edota heroiak:

Aktoreak	Kirolariak	Musikariak

- Gogoratu zeure txikitako heroi/idoloren bat, ikaragarri miresten zenuen huraxe (edo, nahiago baduzu, seme-alabena ere izan liteke). Pentsatu pixka batean zergatik miresten zenuen? Zer-nolako balentriak egiten zituen? Zerk egiten zuen aparta, besteak ez bezalakoa? Nolakoa zen? Nola jokatzeko zuten besteekin? Idolo hori zela eta, zuri gertatutako pasadizoren bat?... Jaso itzazu ohar-modura, burura bat-batean etorri bezala, galdera horien erantzunak.
- Laster zure idolo horren hainbat ezaugarriren berri eman beharko diezu ikaskideei, ea gauza diren zure heroi hori zein ote den asmatzeko. Presta itzazu, beraz, arrasto edo aztarna horiek (ez daitezela nabarmenegiak izan, jakina). Horretarako, jo ezazu lehendik idatziak dituzun oharretara, eta presta itzazu bospasei arrasto. Emaiezu ikaskideei arrasto horien berri.

- Jarraian dituzu idoloak deskribatzeko hainbat adjektibo-eta. Emaiezu begiratu bat, eta, ondoren, erantsi pare bat:

ausarta **abila** **eskuzabala** **zintzoa** **bihotz onekoa**
adoretsua **indartsua** **azkarra** **adimentsua** **umore onekoa**
buru hotzekoa **oztopoen aurrean amore ematen ez duena** **jatorra**
apala **atsegina** **adiskideen adiskide** **leiala**
 jakinduria handikoa **eragozpenei izkina egiten dakiena**
 lagun hurkoarekiko arretatsua **behar denean isilik egoten badakiena**
 jostalaria **sinismentan tinkoa**

- Har itzazu zeure zerrendatik bizpahiru idolo, eta goiko laukitik aukeratu ondo definitzen dituzten adjektiboak.
- Hirunaka jarrita, hitz egin pixka batean egindako lanari buruz.

2

Antzinatik datoz heroiak, mitoak eta idoloak. Zibilizazio bakoitzak sortu izan ditu bereak. Gaur egun ere baditugu, sortu ditugu geureak, asko eta asko hala-holakoak, baina idoloak dira guretzat; azken batean, miretsi eta gurtu ere egiten baititugu.

Bai, baina zein dira idolo horien ezaugarriak? Zein bereizgarrik bihurtzen dituzte idolo?

- Jarraian, Euskadi Irratiko Salako Leihoan saioa entzuteko aukera izango duzu. Bertan solaskideak gaurko mitoez eta beren ezaugarriez arituko dira, besteak beste. Saia zaitetz ezaugarri horiek jasotzen.

- Hona hemen ezaugarriak. Hirunaka bilduta, ikus ezazue ea zuek ere berdin jaso duzuen.

Gaurko mitoen ezaugarriak	Nire mitoa	Ikaskidearena	Ikaskidearena
Badirudi patu txar batek gida-tzen duela beren bizimodua: gazterik hiltzen dira, heriotza lazgarria izaten dute...			
Bizimodu berezia izaten dute, erakargarria egiten zaiguna.			
Pertsonaia obsesiboak izaten dira, demasak askotan.			
Haien bizia ondo bizi eta korritutakoa izaten da, gorabehera handikoa.			
Ederrak izaten dira.			
Muturrekoak izaten dira, batera eta bestera jotzen dute. Gauza batzuetan izugarritzko gaitasuna izaten dute; besteetan, ordea -harremanetan-eta, kasu-, oso baldarrak izaten dira.			

- Hirunaka, erantsi beste bi ezaugarri zerrenda honi.
- Aukera ezazu aurreko atazan egindako zeure mito edo idoloen zerrendatik bat, ondoen ezagutzen duzuna. Idatzi horren izena 'nire mitoa' izenburuaren azpian, eta, gero, jarri gurutzera mito horrek betetzen dituen ezaugarrien ondoan.

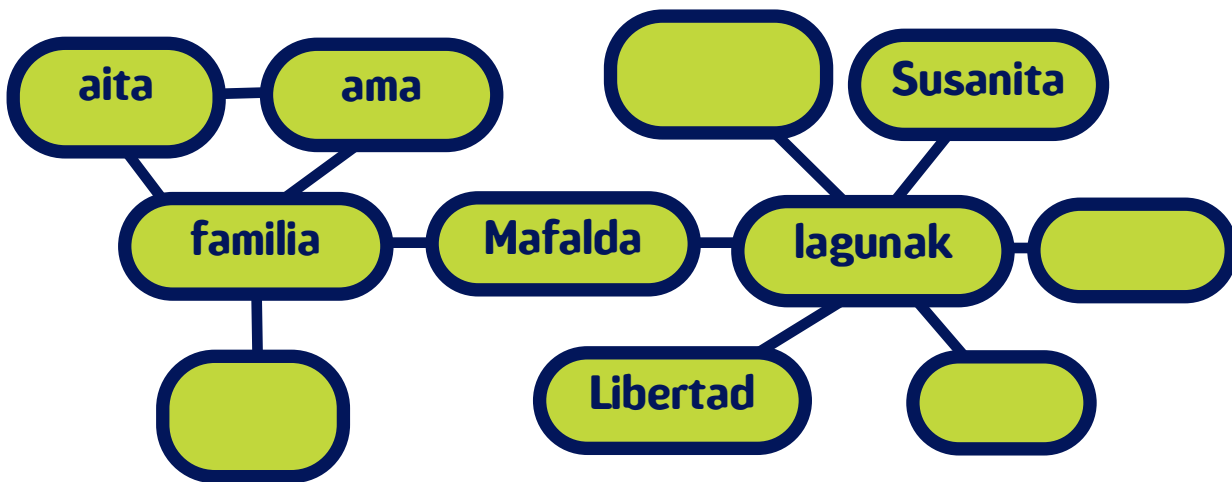
- Hirunaka bilduta, ikusi zeuek aukeratutako idolo horiek ezaugarriok betetzen dituzten, eta mintzatu beraien izaeraren eta bizitzaren inguruko kontuei buruz. Zeure ikaskideen idoloen zutabeetan jarri dagozkion gurutzeak.

3

Orain, ikaskideei eman zeure seme-alaben komikietako edo bideo-jokoetako idoloen baten berri. Baina, ez zara hutsetik abiatuko. Lehendabizi, testu bat aztertuko dugu; ondoren, galdetegi bat prestatuko duzue; eta, azkenik, seme-alabei egingo diezue, informazioa lortzeko.

- Jarraian duzue Mafaldaren senitartekoak eta lagunak ezagutzeko diagrama moduko bat. Hainbat hutsune dituenek, hirunaka bilduta, osatuko al duzue eskema? Izena jartzearekin batera, saia zaitetzete labur-labur definitzen pertsonaia.

- Irakurri ondorengo testu hau, eta ikusi zenbateraino osatu duzuen diagrama.

MAFALDA ETA BERE LAGUNAK

1969an Umberto Eco semiologo italiarrak Mafalda honela aurkeztu zuen Europan: "Gure seme-alabak Mafaldak izateko prestatzen ari direnez -guk hala nahi izan dugulako-, pertsonaia erreal batek merezi duen errespetuz hartzea ez da arinkeria". Baina nor da haur hori, enparantza bati izena eman dion, Buenos Aireseko Hiritar Ospetsu izendatu nahi izan duten eta Argentinan XX. mendean gehien eragin duten hamar emakumeen artean aukeratu zuten sei urteko haur hori? Julio Cortazar idazleak honela esan zuen: "benetan garrantzia duena ez da nik Mafaldaz zer pentsatzen dudana, baizik eta Mafaldak nitaz zer pentsatzen duen". Mafalda lotsagabea, Beatles taldearen mireslea, zopa gorrotatzen duena, eta munduko osasunaz eta gerra hotzaz erabat kezkatuta dagoen neskatza dugu. Mafaldak bere kezkak agertzen dizkie aita-amei, galdera lotsagabeak etengabe egiten dizkie; esaterako: Zuek gure hezkuntza planifikatuta al duzue? Edota inprobisatu baino ez duzue egiten? Anaia Gillenek hurrek izan ohi duten xalotasuna adierazten du. Taldea honakoek osatzen dute: Manolito, auzoko dendariaren semea, supermerkatu kate baten jabe izatearekin amesten du; materialista hutsa da. Felipe, lotsatia eta erromantikoa da, eskolara ez joateko aitzakia bila ibili ohi da beti. Miguelito nartzisista. Susanita, handia hazitakoan, seme-alaba ugari dituen ama burgesa izan nahi duena. Eta Libertad, denetan txikiena. "Horrela marraztu nuen askatasuna bera ere txikia delako" dio Quinok.

- Idazleak labur eta egoki eman du pertsonaia nagusien berri. Horretarako, batetik, adjektiboak eta adjektibatzeneko esaldiak erabili ditu, eta, bestetik, hainbat ekintza adierazi ditu, pertsonaiak nolakoak diren jakiteko. Aztertu testua, eta bete honako lauki hau:

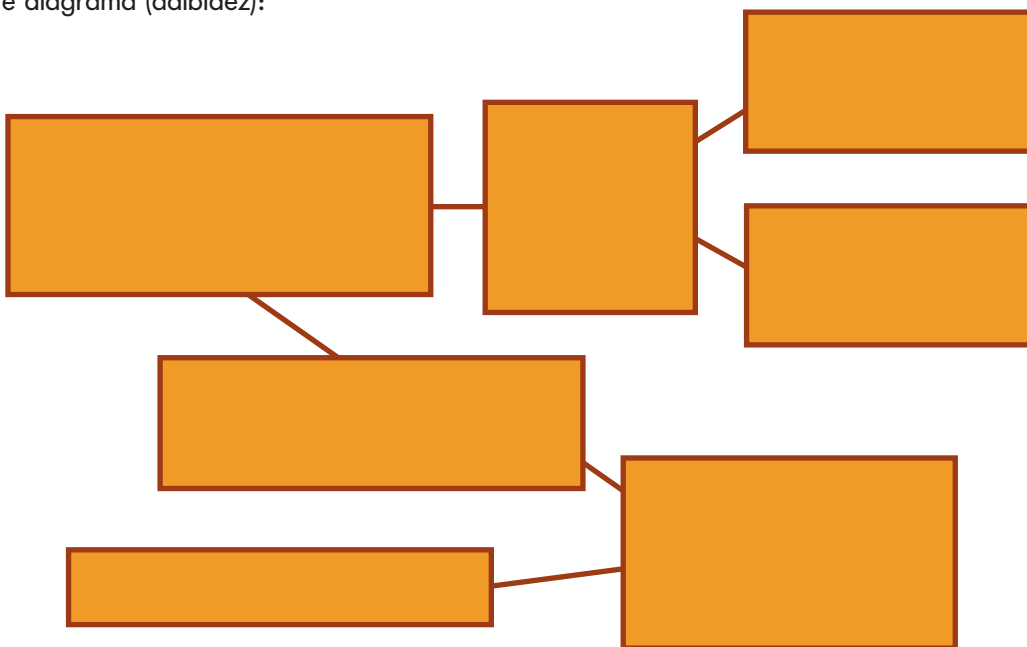
	Adjektiboak eta adjektibatzeneko esaldiak	Pertsonaiak nolakoak diren jakiteko ekintzak
Mafalda	Lotsagabea, Beatles taldearen mireslea, zopa gorrotatzen duena...:	Bere kezkak agertzen dizkie aita-amei, galdera lotsagabeak etengabe egiten dizkie...
Ama		
Guille		
Manolito		
Susanita		
Felipe		
Miguelito		
Libertad		

- Oraingoa zeuen seme-alabei bere, idoloren baten ahalik eta informaziorik gehien ateratzeko galdetegia prestatuko duzue, hirunaka. Jarraian duzuen galdera-zerrenda osatu. Sei galdera erantsi behar dituzue, gutxienez.

1. Nolakoa da?
2. Zerk bihurtzen du berezi edo aparta?
3. Zein ohitura ditu?
4. Ba al du anai-arrebarik?
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

- Talde bakoitzeko eledunak emango du prestatutako galderen berri. Denon artean ikusi beste taldeetakoek nolako galderak egin dituzten, eta hartu zeure galdetegirako egokiak izan daitezkeenak.
- Etxean galdetegia egin zure seme-alabei. Jasotako erantzunokin presta ezazu diagrama moduko bat, pertsonaia nagusien berri emango duena. Bestetik, egizu 'txuleta' moduko bat, eta bertan idatzi pertsonaiak labur eta egoki definitzeko adjektiboak eta esaldiak. Lehendabiziko atazan topatuko duzu, agian, balia dezakezun adjektiboren bat...

Nire diagrama (adibidez):

Pertsonaiak	Adjektiboak eta adjektibatzeko esaldiak	Pertsonaiak nolakoak diren jakiteko hainbat ekintza

- Jadanik, nahikoa informazio jasoa duzu. Beraz, egizu hamar bat lerroko idazlan bat, idolo horren gorabehera nagusiak bilduko dituen. Hortxe duzu lehen irakurri duzun Mafaldarena eredu, nahi izanez gero.
- Bildu zaitetze launaka, eta irakur ezazu zeure taldeko beste kide batek egindako idazlana. Gero, irakurri duzun idazlan horretako idolo/heroi/mito horri buruzko bi galdera prestatu. Azkenik, galderok elkarri egin, eta hitz egin apur batean.
- Azkenik, berriz irakurri ikaskidearen idazlana, baina, oraingoan, erreparatu adjektiboetara eta adjektibatzeko baliabideei. Baten bat aldrebes samarra ikusiko bazenu, azpimarratu.

FINAL FANTASY

Gertu-gertuko nahiz telebistetako heroiekin eta idoloekin nahikoa ez, antza, eta hortxe ditugu orain ordenagailu eta bideo-jokoetako heroi birtualak.

1

- Irakurri, bestela, Euskaldunon Egunkariako berri labur hau:

Lara Croft heroiak 34 urte beteko ditu gaur

Lara Croft heroi birtualak 34 urte beteko ditu gaur, San Valentín egunean. Bideo-jokoetako heroi famatuena da Croft, arkeologoa bera, eta pertsonaia horren abenturak biltzen dituen bideo-jokoaren milioika kopia saldu dira dagoeneko. Lehenengo aldia da heroiaren adina jakinarazten dutena. Eta adinaz gain, Croften neurriak ere ezagunak dira atzodanik: 1,73 metroko altuera dauka, 59 kiloko pisua, 61 zentimetroko gerri-buelta, eta 98 zentimetro zabal da haren aldaka; bularrari dagokionez, "neurri italiarreko bularretako handiena" erabiltzen omen du. Lara Croften abenturak zineman ere ikusi ahal izango ditugu aurki, Angeline Jolie aktorearen eskutik.

- Albistea irakurritakoan, zer etorri zaizu burura? Hirunaka, hitz egin ezazue pixka batean zuei bat-batean bururatu zaizuenaz.
- Ezagutzen al duzu zuk beste heroi birtualen bat? Seme-alabek hitzetik hortzera aitatzen dutenen bat-edo, beharbada? Zein da? Nola du izena? Zer dakizu horretaz?
- Irakur ezazu Ziber-izarren inbasioa izeneko artikulu hau, ea topatzen duzun horrelakoren bat.

ZIBER-IZARREN INBASIOA

Geroz eta handiagoa da Internet sareko pertsonaia birtual famatuen arteko lehiakortasuna; Attitude Studio enpresa frantsesak sorturiko Eve Solal dugu azken harribitxia

Hezur-haragizko pertsonaia famatu edota sasi-famatuen uholde amaigabe batean barneturik gauden honetan, beste mota bateko pertsonaia famatuen inbasioa jasaten ari gara supituki eta ia oharkabean; famatuen arteko lehiakortasunak ez du amaierarik, itxura batean.

Sarean famatu izateko jaio den azken ziber-izarra Eve Solal frantsesa dugu. 22 urteko emakume gazte eta lirain horrek abestu, dantzatu eta antzeztu egin dezake. Bere familia ikaragarri maite du, eta halatsu miresten ditu Madonna eta Zinedine Zidane ere. Pertsona fidagarria da guztiz, eta sinetsirik dago nazioarteko artista gisara fama lortuko duela.

Frantziako Attitude Studio ordenagailu-konpainia izan da pertsonaia birtual honen sortzailea. Bertakoen esanetan, artista oso bezala sarean dagoen lehen ziber-izarra da Eve. Bere ziber-ahizpa batzuen aldean akatsak dituen emakumea dela azaldu dute haren sortzaileek, eta horrek eite freskoagoa ematen diola: "Eve Solal ez dugu sex symbol baten moduan sortu", adierazi berri dio BBCri Attitude enpresako manager Jacques-Olivier Bronerrek: "Eve Solalek arazoak ditu. Egunero pisua galdu ahal izateko borrokatzen da, taberna-zerbitzari gisa lan egiten du, sos batzuk irabazi ahal izateko, eta antzezle edota abeslari gisara aritzeko lan bila dabil. Hots, gure neska ez da hain perfektua".

Dantza egin dezan, mugimendua sortu nahian.

Behin pertsonaia sarean aurkeztuta (oraindik ez dago irudi askorik), orain mugimenduan adituak direnek dantza-sekuentzia bat atondu nahi diote. Eve jendez beteriko pub batean agertuko da dantza egiten. Halaber, Everi bere mutil birtuala sortuko ote dioten zurrumurrua ere zabaldu da sare barruko orrialdetan barna. Alabaina, hori ziurtatzeko oraindik goiz dela eman du aditzera Bronerrek: "Ni soilik bere managerra naiz, bere bizitza pribatuari buruz ezer gutxi dakit".

Bitartean, Eve Solal musika-munduan leku bat lortzen saiatuko da, eta, horretarako, beste zenbait ziber-pertsonaiekin lehiatuko da. Glasgow Records disketxe independenteak sorturiko T-babe pop-izar birtualarekin, kasu. Disketxe horretako kide Tessa Hartmanen hitzetan, "T-Bade musika-industriaren arreta bereganatzeko sortu zuten hasiera batean. Piztu zuen jakin-mina benetakoa artistatzat jotzen den". Alderantzikoa gertatu zaienak ere egon badaude. Pamela Anderson aktore estatubatuar famatua, esaterako, pertsonaia birtual bilakatu da, bideo-joko batean. Hor ez dira amaitzen, baina, Eve Solalen lehiakideak. Diki abeslari japoniar-korearra, Lara Croft superheroea, Ananova kazetaria eta Webbie Tookay modeloa dira bere aurrekarietako batzuk.

- Jarraian, hainbat balio dituzu zerrenda batean. Pentsatu artikuluko heroi birtualek zein balio zabalzen dituzten. Zerrenda honetako bizpahiru balio aukeratu, eta zeure iritzi-iruzkinak idatzi, ohar-modura, ideiak garatu gabe:

sexismoa	
lehia	
tolerantzaia	
elkartasuna	
arrazakeria	
berdintasuna	
indarkeria	

2

Baina, hainbeste idolo sortu beharrak ez ote gaitu denok nahastuko? Errealitatea eta fikzioa bereizteko gauza izango ote dira gure seme-alabak? Eta gu ez ote gaituzte azkenerako txora-txora eginda burutik eginda utziko? Hizketarako gaia da hau, inondik inora. Are gehiago, Alikanten gertatu dena gertatu dela.

- Ikus ezazu arretaz bideo-jokoei buruzko bideo-pasarteak.

- Irakur itzazu hurrengo galderak. Pentsatu pixka batean, eta erantzun galderari (erantzuteko bi hitz besterik ezin duzu idatzi).
 - Zergatik da hori? Zer da: sensazionalismoa edo zerbait gehiago ere bada?
 - Benetan lotu daitezke horrelako gertaerak bideo-jokoekin? Edo gerta al daitezke horrelakoak?
 - Bideo-jokoek errealitatea eta fikzioa nahastera bultzatzen al gaituzte?
 - Hain erakargarriak al dira bideo-jokoak gazteentzat? Edo gazte-mota batzuentzat bakarrik?
 - Eta erakargarriak al dira helduentzat?
 - Alde onik ba al dute bideo-jokoek? Zein?
 - Zein balio bultzatzen dituzte protagonistek? Zer eragin izan dezake horrek zuen seme-alabengan?
- Launaka, hitz egin ezazue gai honen gainean. Horretarako, lehentxeago taulan idatzi dituzuen burutazioak eta irakurri berri dituzuen galderak balia ditzakezue. Saiatu iritzia txukun adierazten.
- Orain bideo-pasartean aditu batzuen iritzia entzungo duzu. Horiek ere bideo-jokoak dituzte hizpide. Aipatzeko moduko iritziren bat entzuten baduzu, jaso. Adi egon.
- Denon artean, hitz egin jaso dituzuen iritziei buruz. Bat al zatozte? Zer duzue esateko?

- Jarraian dituzu entzun berri duzun solasaldiko pasarte batzuk. Binaka jarrita, aztertu transkripzioa.

Felix Etxeberria	Lourdes Otermin
<p>- Nik ez dakit oso-oso seguru egongo nintzatekeen hori horrekin lotzeko, gauza batengatik: milaka eta milaka daude horrelako jokuak, holako bideo-jokoak. Final Fantasy hori asko saltzen da. Jostailu faborituena da, eta ez da egunero horrelakorik gertatzen. Orduan, nahi eta nahi ez horrekin lotzea larregi, gehiegi iruditzen zait.</p> <p>- Nire ustez, bai. Alde onak badituzte. Eta praktikan, bai psikoterapian, bai entrenamenduan, bai zenbait abilitate lantzerakoan, bai simulazioan, bai klinikan, osasungintzan-eta... Era... maila askotan erabiltzen dira bideoak. Eta gero bideoen artean, bideojokoen artean, badaude bideo edukatiboak ere bai: inteligentzia lantzen dutenak eta sormena eta abar. Gero, badaude batzuk, bada, negatiboak direnak: biolentzia, sexismoa-eta lantzen dutenak. Eta, zoritxarrez, prentsan eta komunikabideetan agertzen diren bakarrak horiek izaten dira normalean.</p>	<p>- Nik uste dut baietz, e? Ba, bueno, pixka bat kontuan hartu beharko genuke -lehen egon gara hitz egiten Felix eta ni- konponente... nortasunaren konponente batzuk badaudela hor, ez? Baina, nik uste dut... Galdetu beharko genuke zeintzuk engantxatzen diren horrelako jokoekin. Horrelako engantxe... engantxea esaterakoan, esan nahi det... bueno... jende bat badago, gazte jende bat badago, orduak eta orduak pasatzen dituztela jolasten. Eta jolasterakoan zer gertatzen da? Ba, jolasterakoan gertatzen dena da denbora guztian zaudela "estitak" (stickak) jotzen, ez? Orduan ezin duzu pentsatu. Hor ak... akzioa da inportanteena. Eta akzio horren inguruan zabilta, baino, zu... eta imajina zure pentsamendua baino arinago doa, eta ezin duzu pentsatu. Orduan, gelditzen zara horrela... pentsamendu barik...</p>

- Zein dira mezua iluntzen duten arazoak? Aukera itzazue arrazoiak, egindako aukeren adibide bana eman:
 - Gramatika-akatsak.
 - Ideiak suelto samar ematea, ongi josi eta lotu gabe.

- Ideiak behar bezala ez garatzea.
- Formulazio okerrak, hau da, adierazi nahi dena adierazi ezin, eta beste zerbait esatea.
- Gaiari ez lotzea; solaskideak esandakoari ez lotzea, gaia aldatuta.
- Lexiko desegokia erabiltzea.

3

Birtualitatea etxeko sukaldean sartuta daukagu bideo-jokoei esker edo ditxosozko bideo-jokoen erruz. Gure seme-alaben artean zeinek ez du gaur egun horrelakorik? Ataza honetan bideo-jokoen inguruan inoiz sortu zaizkigun galderak -kezkak, azken batean-, asetzeko aukera izango duzu.

- Eta zure seme-alabek zein dituzte gogoko? Zein erabiltzen dituzte? Ea zenbat ezagutzen dituzun. Eman itzazu izenak. Hirunaka jarrita, aztertu ea zuen seme-alabek antzeko gustuak dituzten eta ea zuek zeuek zer dakizuen.
- Sailka itzazue bideo-jokoak. Sailkatzearekin batera, pentsa ezazu pixka batean bideo-joko horietako bakoitza egokia iruditzen zaizun zeure seme-alabentzat, kezkarik sortzen ote dizun...

Arcade (plataformak, labirintoak, abenturak)	Ekintzakoak (borroka eta borrokaldiak)	Kiroletakoak (futbola, tenisa, saskibaloia, gidatzea...)	Estrategia (abentura, rola, gerrako jokoak...)	Simulazioa (legoera baten simulatzaileak edo instru- mentalak)	Mahaiko jokoak (trebezia, galdera eta erantzunak)

- Bideo-jokoan inguruko kezka plazaratu dituzue lehen. Baina, orainoan, hirunaka, pentsa ezazue zer galdetuko zenieketen adituei. Egizue zerrenda.

Adituentzako galderak

-
-
-
-
-

- "Gurasoak ere bideo-jokoetara hurbildu behar dira" artikulua irakurtzen baduzu, zeure jakin-mina asebeteko duzu.

GURASOAK ERE BIDEO-JOKOETARA HURBILDU BEHAR DIRA

10 bideo-joko aztertu ditugu, eta hainbat arlotako espezialistei iritzia eskatu diegu

Osasunarentzat kaltegarri dira?

Bideo-jokoek epilepsiak jotzeko arriskua handitzen zutela zabaldu zenetik, fabrikatzaileek foiletoak eranstean dituzte bilgarrietan, eta, kezka horri buruzko oharrekin-eta, informazio interesgarria eskaintzen diote kontsumitzaileari. Hala ere, barruan informazio garrantzitsua datorrela besterik ez da adierazten azalean. Horrela, bada, informazioaren garrantzia kontuan izanda, gurasoek bideo-jokoa erosi aurretik eskuratu behar lukete informazioa. Bideo-jokoekin jolasean zenbait haur epilepsiak joak izan badira ere, edozein argi keinukarik edo irudi argitsuk ere eragin lezake. Haur epileptikoa bideo-jokoekin jolasean ibili liteke, baina, horrelakoetan, onena da medikuari galdetzea.

Jostailu seguruak dira?

1990/06/29 Errege Dekretuak, jostailuen segurtasun-arauei buruzkoak, kanpo uzten ditu bideoaren monitorera konekta daitezkeen eta 24 voltetako tentsio izendatuz elikatzen diren bideo-jokoak. CONSUMERek aztertutako euskarrietatik lau lege horretatik kanpo geratzen dira (Nintendo 64, PlayStation, Dreamcast eta ordenagailu pertsonalak), erabiltzeko ezinbesteko dutelako telebistako monitorea. Game Boy da segurtasun-neurriak betetzen dituena; beraz, arautu gabe daude gainerako guztiak. Horrenbestez, komeni da gurasoek joko horien erabilerara gainbegiratzea.

Menpekotasuna sortzen dute?

Jostailua erosi eta lehen asteetan haurra bideo-jokora "engantxatzen" da sarri, baina ondoren gero gutxiagotan erabiltzen du. Bestalde, normaltzat jotzen den arren astean hiru edo lau orduz bideo-kontsolarekin jolasean aritzea, garrantzitsuena da denbora hori beste jarduera batzuekin orekatzea. Gurasoek kontrolatu egin behar dute seme-alabek bideo-kontsolarekin pasatzen duten denbora; batez ere, haurrek edo gaztetxoek isolatzeko joera izan eta harremanetarako arazoak badituzte, bideo-jokoa ihesbide erabili lezakete-eta. Jokoa bitartez tentsioak askatzea, taldeko harremanak sendotzea eta arrakastaren ondorioz nork bere burua gehiago estimatzea dira joko-mota honek menpekotasuna eragiteko arriskuaren arrazoi. Bestalde, erakargarri diren gaiak eta irudiak izaten dituzte eta entretenigarri eta atsegin gertatzen zaizkie hartzailerei.

Indarkeria bultzatzen dute?

Bideo-jokoetan espezializaturiko hainbat aldizkarik jokoek zenbat eta indarkeria handiagoa izan, orduan eta gehiago gorai patzen dituzte. Eta fabrikatzaileek bideo-jokoaren erabiltzaileen adinaz ematen duten informazioa ez da beti zuzena izaten. Seme-alabek erabiliko dituzten bideo-jokoaren edukia kontrolatu egin dute gurasoek, baina ulertzen jakinda eta inposaketarik gabe. Zenbait ikerketak frogatu duenez, badago erlazioa indarkeriazko bideo-jokoekin jolas egitearen eta jokaera oldarkorra eta horrekin lotutako arazoaren artean. Baina inork ezin izan dio erantzun galdera honi: bideo-jokoek indarkeria eragiten dute ala pertsona bortitzek izaten dute indarkeriazko edukiak dituzten bideo-jokoak erabiltzeko joera? Mezua bakarra da: kontrola itzazu edukiak.

Sexismoa bultzatzen dute?

Bideo-jokoetan gizonezkoak agertzen dira. Emakumeen rola pasiboa izan ohi da, eta biktima gisa eta bigarren mailako eginkizunetan agertu ohi da, Tomb Raider-eko Lara Croft pertsonaia izan ezik; emakume hori arkeologo ausarta da, botere handia erakusten duena, baina, azken batean, sex-simbol hutsa besterik ez da, jokalaria askorentzat oso erakargarria. Askotan, balore sexistak transmititzen dituzte.

Erotismoa erabiltzen dute?

Sexua ez da askotan agertzen kontsoletarako bideo-jokoetan; izan ere, bideo-jokoak egiten dituzten enpresa gehienek pornografia formato horietatik kanpo uzteko konpromisoa hartu zuten, familiek etxean horrelakoak izatea onartu eta seme-alabentzat erosiko bazituzten. Ordenagailurako jokoekin, berriz, ez da horrela gertatzen, euskarri hori pertsona helduek gehiago erabiltzen baitute.

Bideo-jokoak heziketarako tresna gisa

Erabiltzaileek jokoaren helburua berehalaxe ulertzen dute, eta horixe da bideo-jokoaren arrakastaren giltza; hain zuzen, haurrei eskolan sarritan gertatzen zaienaren alderantzizkoa. Horregatik, gakoa litzateke abantaila hori ikaskuntza-prozesurako erabiltzen jakitea. Izan ere, askotan, haurrek ez dute ulertzen eskolako ikasgaien helburua, baina, bideo-jokoan ari direnean, ongi ulertzen dute eginkizun garbia eta zehatza dagoela: ate bat irekitzea, norbait erreskatzea, altxorra aurkitzea... eta horrek motibazio handia eragiten die. Gainera, bideo-jokoek berehala errepikatzen eta, huts egin ondoren, berriro saiatzeko aukera eskaintzen dute, ondorio kaltegarriarik gabeko giroan.

Fabrikatzaileek aipatutako adina dela eta

Bideo-jokoa seme edo alabarentzat egokia den ala ez kezkatu izaten dira gurasoak. Haurren adinaren arabera, bideo-joko batzuk besteak baino egokiagoak izango dira (edukia, kontrabaliok, eragiten duen mendekotasun-maila... direla eta), eta, beraz, funtsezkoa da bideo-jokoaren bilgarrian joko bakoitza zein adin-tartetarako den adieraztea. Ulertezina den arren, Estatuan ez dago alderdi hori arautzen duen erakunderik. CONSUMERek aztertu dituen bideo-jokoek ez dute adierazten zein adinetarako diren, eta adierazten dutenek ere atzerriko hiru erakunderen hiru sailkapenetatik bat edo gehiago erabiltzen dute; The European Leisure Software Publishers Association ingelesa, Syndicat des Editeurs de Logiciels de Loisir frantsesa eta USK alemaniarrarena. Espainiako estatuan bideo-jokoak erabiltzaileen adinaren arabera sailkatuko dituen erakunderik ez dagoenez, arestian aipatutako erakunde horiez fidatu behar izaten dute gurasoek. Baina, zer gertatzen da horietako bakoitzak bideo-joko batentzat gomendio desberdinak egiten dituenean? Alemaniako USKren arabera, Dynamite Cop (Dreamcast-erako joko) 16 urtetik gorakoentzako da; erakunde ingelesak, berriz, 15 urtera jaisten du bideo-joko horrekin jolas egiteko gomendatzen den adina eta Frantziakoak ororentzako modukoa dela adierazten du. Zalantzak argitzeko, bideo-jokoak erosten dituzun dendan galdetu beharko duzu bideo-jokoaren edukiaz.

- Artikulua irakurritakoan, hirunaka, esazue zuen galderetatik zeinek jaso duen erantzuna, zeinek ez, zein erantzunek ez zaituzten asebate.

Erantzundakoak	Erantzun gabekoak	Ase ez nautenak

- Honezkero bideo-jokoetan adituak izango zaretenez, egizue gurasoentzako aholkuen zerrenda:

Gurasoentzako aholkuak

-
-
-
-
-
-
-

AURRENA HILARIO!

Txikitako heroi horietako batzuk gure bizitzako uneren batean desegiten zaizkigu, eta handik aurrera ez ditugu miresten. Halaxe gertatu zen lehen irakurri dugun Hilarioekin ere. Hona hemen pasartea.

- Irakur ezazu lehendabiziko zati hau:

Eta iritxi huen karrera eguna, igande bat, eta denok oraintxe ikusten ari garen gailur honetara igo gintuan, oinez aldi hartan, zeren gurasoek, automobila asko izango zela eta, ez baitziguten bizikletarik hartzen utzi; eta etorri eta horko munto horretan eseri gintuan, ikusten duk?...

"Bai, bai, ikusten diat," baieztatu zuen lagunak.

"Hortik dakarkigun bide honen puska bat ikusten baita, horregatik jarri ginduan hor."

"Eta?..."

Bada halako batean, zurrumurru bat jendearen artean, bozina batzuk, txapligu baten eztanda zeruan, eta bazetozela karreristak. Hiru alde eginda! Hiru alde eginda! deitu zian norbaitek. Eta gu lepoak luze-luze jarri eta Hilario ikustera prestatu gintuan. Zeren, jakina, gauza segurutzat jotzen baikenuen bera aurreneko haien artean etorriko zela, ezta dudarik ere. Eta han non azaltzen diren errebuelta batean, hiru karreristak... kolorinetako zomorro txikiak ematen ziaten bidearen ertzeko zuhaitz batetik bestera pasatzerakoan. Eta gero eta hurbilago, ekin zitxioten gailurrean irabaztunak izateko sprintari. Aurrena Hilario! Deitu zian gutako batek. Baina nola aurrena Hilario? Non zegoen bada? Ba al zegoen ba hiru haien artean? Ez, ez zitxoan. Harrigarria bazen ere, hiru haiek beste nonbaitekoak hituen, ez Obabakoak.

Ederki nekatuta pasa dituk! Ikusi al duzue nola pasa diren? Bati aparra eta guzti ateratzen zitzaiokean ahotik, hautsi zian batek taldean egin berria zen isilunea. Jota pasa dituk, bai. Segituan harrapatuko dizkik tropelak, lagundu zitxion beste batek. Azkeneko utziko zian Hilariok atakea. Eta ia hobe. Berak daukan sprint horrekin!... borobildu zian hirugarrenak.

- Non ote zebilen Hilario? Zer gertatu ote zitzaion? Pasako ote zen? Zenbatgarren iritsiko ote zen? Zer gertatuko ote zen egun hartan? Hirunaka, hitz egin apur batean.
- Hemen duzue pasartearen amaiera. Irakurri ea zuek uste bezala gertatu zen.

"Eta tropela heldu eta Hilariorik ez," asmatu zuen lagunak. Eta hitz gehiagorik gabe, haranaren beheko aldeko argiak seinalatu zizkidan: hura izango zela Obaba, noski.

Baietz egin nion buruarekin, eta oroitzapenaren kontaketaekin segitu nuen.

"Guk ez genian ikusi behintzat. Ikusi genizkian propagandako auto mordo bat eta larru beltzez jantzitako motoristak, ikusi genizkian hirurogei bat karrerista: elastiku berdekoak, bixera gorrikoak, izter lodikoak, izter finekoak, beltzaranak, beltzaranak ez zirenak; ikusi genizkian han gertatutako den denak, baina gure erkidearen arrastorik ere ez genian sumatu. Eta tropela gure aurretik Ziz Ziz eginez pasa eta aldapa beheara abiatu zenean, denok izututa gelditu gintuan, zer pentsatu ez genekiela. *Baina, zer da hau, ordea!* Atera huen bat erdi haserretuta. Zeren, Hilarioren hutsa baino gehiago, zeruak guri egin nahi izandako burla baitzirudien."

"Eta hala, umil samar, aldapa beheara abiatu gintuan etxerantz. Behin pasako *Obabatik, eta erori egin behar orduan*, esan zian pixka bat haserretuta zegoen hark. *Erori egin al da bada?* Galdetu genitxoan besteek. *Horixe! Zer bada?* *Ez al duzue ikusi erretiratu egin dela!* argudiatu zigukean. Bada min handia hartuko zian *Hilarior den gogorrarekin!*..."

Bapatean, denok kezkatuta geundekian gure *kaballeruak*, Obabako loriak, hartua bide zuen minarekin. Eta hartan, lehentxeago pasa dugun errebuelta zabal hartan geundela, bozina batzuk entzun genizkian, benetako tutuak. Atzera begiratu eta... zer ikusiko? Bada kamioi zahar bat muturrean eskoba handi bat zeramana, eta haren aurrean..."

"Hilarior!" erabaki zuen lagunak.

"Hilarior bere kulote beltzekin, Hilarior bere kolorinetako elastikuarekin! Zulo bat egin zitzaigukean barruan, tripan, edo bularrean, edo bihotzean. Azkena zetorrek eta! Atera huen bat erdi purrustika, eta eguzkia, gure desengainuarekiko errespetoz edo, laino baten atzean ezkutatu huen."

"Ez zekiat zenbat denbora pasa genuen hala, begi zabalik eta geure barruko zuloarekin. Niri behinik behin eternala egin zitzaidakean unea. Eta azkenean, kamioia zein karrerista parez pare jarri zitzaizkigunean, oiheri eta pitzatu bat sortu huen guztion eztarritik: *Emaior Hilarior!*..."

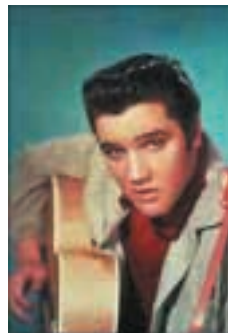

- Hirunaka, hitz egin taldeko lagunekin ea zuek ere ba ote duzuen antzeko pasadizorik. Inoiz utzi al diozue baten bati miresteari? Zergatik eta nolatan gertatu zen hori? Zergatik desegiten zaizkigu, batzuetan, gure txikitako heroiak?

BIOGRAFIAK

Idoloak, gainera, geure etxeko egiten ditugu. Hortxe zintzilik jarriko ditugu halakoren eta halakoren posterrak, edota halakoren eta halakoren argazkiekin bilduko ditugu karpetak, liburuak eta abar. Baina ez gara horrekin asetzen. Askotan, beren bizimoduaren berri zehatza izaten dugu, beraien biografo izango bagina bezala.

- A ikaslea. Jarraian, Elvis Presleyren biografia moduko bat ikusteko aukera izango duzu. Horretan hasi baino lehen, binaka jarrita, ordenatuko al dituzue hemen dituzuen zertzelada biografikoak?

- 1958an EEBBetako armadan sartu zen.	
- John Lennonon hitzetan, Elvis Armadara joan zenean hil zen.	
- Beltz baten moduan abesten zuen zuria izan zen.	
- 1968an gainbehera egin zuen: umore txarra, gehiegizko pisua, botika-zaletasuna. Medikuek zazpi hilabetetan 5.300 pilula agindu zizkioten.	
- Idoloa izan zen zurientzat zein beltzentzat. Hainbat film egin zituen.	
- 1935ean jaio zen Misissipin.	
- Graceland-en hil zen 1977an.	
- Elvis The Pelvis deitzen zioten aldaka-mugimenduarengatik.	
- 18 urterekin grabatu zuen lehen diskoa bere amarentzat: "That's all right mama" "Blue moon of Kentucky".	
- 1967an Priscillarekin ezkondu zen.	

- Laster Elvise biografiaren berri eman beharko diozu beste ikaskide bati. Hori prestatzeko eta ordenatu dituzun esaldiak besterik gabe irakur ez ditzazun, eman itzazu hamar zertzelada horiek hainbat hitz gakoren bidez. Baina, lehendabizi, hitz gako bakoitzaren ondoan, saiatu ideia hori zure hitzetan ematen:

Misissipi:	
18 urte	
Beltz:	
Pelvis:	
idoloa:	
Armada:	
Priscilla:	
Gainbehera:	
J.Lennon:	
Graceland:	

- B ikaslea. Jarraian, Harry Houdiniren biografia moduko bat ikusteko aukera izango duzu. Hori egin baino lehen, ordea, binaka, ordenatuko al dituzue hemen dituzuen zertzelada biografikoak?

- Ospea arriskuan jartzen zuen ekitaldi bakoitzean.	
- Houdini izena garai hartako mago frantziar batengandik hartu zuen: Robert Houdini.	
- 1900eko maiatzean Atlantikoa zeharkatu zuen, Europa bere magiarekin menderatzeko asmoz.	
- Erich Weiss inoiz ezagutu den magorik handiena izatera heldu zen.	
- Houdinik erronka bat bota zion bere buruari: ihesa, edonondik ihes egitea.	

- Herriz herri zebilela, bere lehen agerraldia polizi etxeetan egiten zuen.	
- 1894an Coney Island-en itxuraldatzen ari zela, Bess Rahmer bere laguntzaile eta emazte izango zena ezagutu zuen.	
- 17 urte zitularik profesional egitea erabaki zuen.	
- Ameriketara itzuli ondoren, eta geroz eta gauza ausartagoak lortuta, 1926ko Santu guztien egunean hil zen.	
- Erich Weiss inoiz ezagutu den magorik handiena izatera heldu zen: Harri Houdini.	

- Laster Houdiniren biografiaren berri eman beharko diozu beste ikaskide bati. Hori prestatzeko eta ordenatu dituzun esaldiak besterik gabe irakur ez ditzazun, eman hamar zertzelada horiek hainbat hitz gakoren bidez. Baina, lehendabizi, hitz gako bakoitzaren ondoan, saiatu ideia hori zure hitzetan ematen:

Magoa:	
Rabi:	
17 urte:	
izena:	
Bess Rahmer:	
ihesa:	
Polizia:	
Europa:	
Ospea:	
Santu guztien Eguna:	

- Binaka jarrita, emazioe elkarri egokitu zaizuen idoloaren berri.

AUTOEBALUAZIO-ORRIA

Hona hemen, atazaz ataza, autoebaluaziorako puntuak. Zeuri edo ikastaldeari dagokizue ebaluazioa noiz egin erabakitzea, ikastunitatearen amaieran dena batera, ala, zentzuzkoagoa dirudien bezala, atazaka.

Pentsatu apur batean, eta erabaki ea ados zauden ondorengo baieztapenekin. Saia zaitetz zure erantzunaren zergatiak aztertzen.

Azkenik, erkatu zure iritziak taldeko kideekin eta irakaslearekin.

A. ATAZA: Balentria handia da hori, gero!

1. Gustura geratu naiz neure txikitako heroia berri eman dudanean.
2. Mirespena adierazteko baliabide berri ugari ikasi ditut, harridura adierazteko espasideak...

Honako hauek:

3. Ez dut arazorik izan neure txikitako balentria bat azaltzeko.
4. Balentriari bizitasuna emateko, denborazko zenbait antolatzaile ikasi ditut. Esaterako:

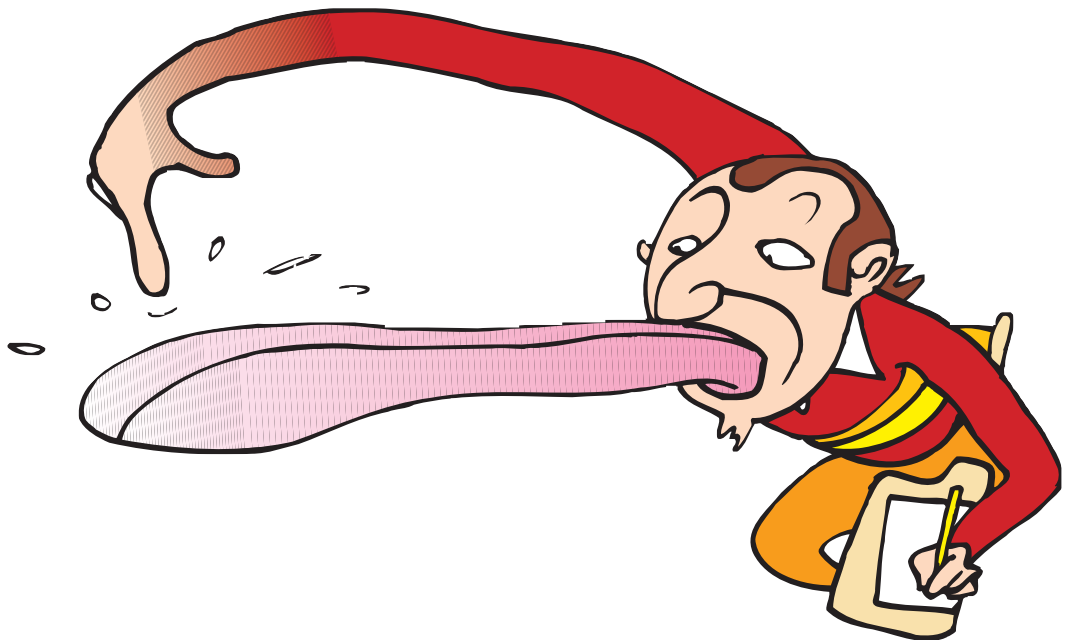
B. ATAZA: Mafalda eta bere lagunak.

1. Inolako arazorik gabe jaso ahal izan ditut irratsaioko mitoen ezaugarriak.
2. Galderak egin eta formulatzeko ez dut inolako arazorik izan.
3. Gustura gelditu naiz komiketako heroia dela eta egindako idazlanarekin.
4. Idoloak deskribatzeko adjektibo eta baliabide ugari ikasi ditut. Adibidez:

C. ATAZA: Final Fantasy.

1. Ondo azaldu dut neure iritzia heroi birtualei eta bideo-jokoei buruzko eztabaidan.
2. Gustura gelditu naiz, gainera, eztabaidan izan dudan parte-hartzearekin.
3. Ongi ulertu ditut bi adituek, bideo-jokoen erabilera dela eta, eman dituzten iritziak.
4. Orain gauza naiz esateko iritzi bat noiz ez den argi azaldu. Gainera, erlatiboaren erabilera okerra ere zein den ikasi dut. Honako hau, adibidez:

5. Ez dut inolako arazorik izan bideo-jokoen inguruko artikulua irakurri eta ulertzeko.
6. Lehen baino gehiago dakit orain bideo-jokoei ekar ditzaketenez arazoez, eta zer egin horiek saihesteko.

A large rectangular area with horizontal blue lines, intended for writing or drawing. The lines are evenly spaced and cover the majority of the page's content area.

A large rectangular area with horizontal blue lines, intended for writing or drawing. The lines are evenly spaced and cover the majority of the page's content area.

HADE

Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundea

Eusko Jaurlaritzako erakunde autonomiaduna
Organismo Autónomo del Gobierno Vasco

Hernaniko udal-euskaltegia

ISBN 84-95827-03-4

9 788495 827036